

Soạn bài Rút gọn câu - Ngữ văn lớp 7

Xem hướng dẫn trả lời câu hỏi soạn bài Rút gọn câu trang 14 sách giáo khoa Ngữ văn lớp 7 tập 2.

I. Thế nào là rút gọn câu?

Câu 1. Cấu tạo của hai câu sau có gì khác nhau:

a) *Học ăn, học nói, học gói, học mở.*

b) *Chúng ta học ăn, học nói, học gói, học mở.*

Trả lời:

Cấu tạo của 2 câu khác nhau ở chỗ:

- Câu a) thì bị lược đi chủ ngữ;
- Câu b) lại xuất hiện chủ ngữ “*Chúng ta*”

Câu 2. Tìm những từ có thể làm chủ ngữ trong câu a).

Trả lời:

Có thể dùng rất nhiều chủ ngữ cho câu a).

Ví dụ: Các em; Mọi người; Cháu...

Câu 3. Theo em, vì sao chủ ngữ trong câu a) được lược bỏ?

Trả lời:

Chủ ngữ trong câu a) có thể chứa đựng rất nhiều khả năng xuất hiện nhiều chủ ngữ cho nên đã được lược bỏ để trở thành một chân lí cho mọi người.

Câu 4. Trong những câu in đậm dưới đây, thành phần nào của câu được lược bỏ? Vì sao?

a) *Hai ba người đuổi theo nó. **Rồi ba bốn người, sáu bảy người.***

(Nguyễn Công Hoan)

b) *- Bao giờ cậu đi Hà Nội?*

- Ngày mai.

Soạn bài Rút gọn câu - Ngữ văn lớp 7

Trả lời:

a) Thành phần vị ngữ bị lược bỏ đó là “đuổi theo nó”. Nếu thêm vào thì sẽ lặp, nếu bỏ đi thì người đọc vẫn hiểu được mọi người đang đuổi theo nó. Chính câu đầu cho ta liên tưởng được điều này.

b) Đáng lẽ: “*Tôi đi Hà Nội ngày mai*”. Cả chủ ngữ và vị ngữ đã bị lược bỏ. Bởi do câu hỏi đã gọi cho ta cái phần này.

II. Cách dùng câu rút gọn

Câu 1. Những câu in đậm dưới đây thiếu thành phần nào? Có nên rút gọn câu như vậy không? Vì sao?

Sáng chủ nhật, trường em tổ chức cắm trại. Sân trường thật đông vui. Chạy loăng quăng. Nhảy dây. Chơi kéo co.

Trả lời:

Các câu “*Chạy loăng quăng. Nhảy dây. Chơi kéo co.*” thiếu thành phần chủ ngữ.

Không nên rút gọn mà nên thêm chủ ngữ: “Chúng em”. Bởi vì không thể lấy chủ ngữ “Trường em” để ta liên tưởng ở vị trí chủ ngữ.

Câu 2. Cần thêm những từ ngữ nào vào câu rút gọn (in đậm) dưới đây để thể hiện thái độ lễ phép?

- *Mẹ ơi, hôm nay con được một điểm 10.*

- *Con ngoan quá! Bài nào được điểm 10 thế?*

- *Bài kiểm tra toán.*

Trả lời:

Câu in đậm cần thêm và viết lại như sau: “*Thưa mẹ, bài kiểm tra toán*”, “*Bài kiểm tra toán ạ!*” hoặc “*Bài kiểm tra toán mẹ ạ!*”.

Câu 3. Từ hai bài tập trên, hãy cho biết: Khi rút gọn câu, cần chú ý những điều gì?

Trả lời:

Khi rút gọn câu ta cần lưu ý:

Soạn bài Rút gọn câu - Ngữ văn lớp 7

- Tránh làm cho người nghe (đọc) khó hiểu hoặc hiểu sai nội dung cần nói;
- Tránh sự khiếm nhã, thiếu lễ độ khi dùng những câu cộc lốc.

III. Luyện tập

Câu 1. Trong các câu tục ngữ sau, câu nào là câu rút gọn? Những thành phần nào của câu được rút gọn? Rút gọn câu như vậy để làm gì?

- a) *Người ta là hoa đất.*
- b) *Ăn quả nhớ kẻ trồng cây.*
- c) *Nuôi lợn ăn cơm nằm, nuôi tằm ăn cơm đứng.*
- d) *Tác đất tác vàng.*

Trả lời:

- Các câu (b), (c) là những câu rút gọn.
- Thành phần bị lược là thành phần chủ ngữ.
- Hai câu này, một câu nêu nguyên tắc ứng xử, một câu nêu kinh nghiệm sản xuất chung cho tất cả mọi người nên có thể rút gọn chủ ngữ làm cho câu gọn hơn.

Câu 2. Hãy tìm câu rút gọn trong các ví dụ dưới đây. Khôi phục những thành phần câu được rút gọn? Rút gọn câu như vậy để làm gì?

a)

Bước tới Đèo Ngang, bóng xế tà,

Cỏ cây chen đá, lá chen hoa.

Lom khom dưới núi, tiêu vài chú,

Lác đác bên sông, chợ mấy nhà.

Nhớ nước đau lòng, con quốc quốc,

Thương nhà mỏi miệng, cái gia gia.

Dừng chân đứng lại, trời non nước,

Soạn bài Rút gọn câu - Ngữ văn lớp 7

Một mảnh tình riêng, ta với ta.

(Bà Huyện Thanh Quan)

b)

*Đồn rằng quan tướng có danh,
Cưỡi ngựa một mình, chẳng phải vịn ai.
Ban khen rằng: “Ấy mới tài”,
Ban cho cái áo với hai đồng tiền.
Đánh giặc thì chạy trước tiên,
Xông vào trận tiền cởi khó giặc ra (!)
Giặc sợ giặc chạy về nhà,
Trở về gọi mẹ mổ gà khao quân!*

(Ca dao)

Trả lời:

a) - Các câu đã rút gọn chủ ngữ:

- + *Bước tới Đèo Ngang bóng xế tà,*
- + *Dừng chân đứng lại, trời, non, nước,*

- Khôi phục:

Người bước tới và dừng chân đứng lại là Bà Huyện Thanh Quan, là tác giả của bài thơ, và căn cứ vào câu cuối cách xưng hô "ta với ta", nên chủ ngữ của hai câu rút gọn là ta:

- + *Ta bước tới Đèo Ngang bóng xế tà,*
- + *Ta dừng chân đứng lại, trời, non, nước,*

b) - Các câu đã rút gọn chủ ngữ:

- + *Đồn rằng quan tướng có danh,*

Soạn bài Rút gọn câu - Ngữ văn lớp 7

- + *Cưỡi ngựa một mình chẳng phải vịn ai.*
- + *Ban khen rằng: "Áy mới tài",*
- + *Ban cho cái áo với hai đồng tiền.*
- + *Đánh giặc thì chạy trước tiên,*
- + *Xông vào trận tiền cỏi khó giặc ra (!)*
- + *Trở về gọi mẹ mổ gà khao quân!*

- Khôi phục:

- + *Người ta đồn rằng quan tướng có danh,*
- + *Hắn cưỡi ngựa một mình chẳng phải vịn ai.*
- + *Vua ban khen rằng: "Áy mới tài",*
- + *Và ban cho cái áo với hai đồng tiền.*
- + *Quan tướng khi đánh giặc thì chạy trước tiên,*
- + *Khi xông vào trận tiền cỏi khó giặc ra (!)*
- + *Quan tướng trở về gọi mẹ mổ gà khao quân!*

Trong văn vần (thơ, ca dao...) thường gặp nhiều câu rút gọn bởi lẽ văn vần chuộng lối diễn đạt súc tích và số chữ trong một dòng được quy định rất hạn chế.

Câu 3. Vì sao cậu bé và người khách trong câu chuyện dưới đây hiểu lầm nhau? Qua câu chuyện (trang 17, SGK Ngữ văn 7 tập 2), em rút ra được bài học gì về cách nói năng?

Trả lời:

Cậu bé và người khách trong câu chuyện hiểu lầm nhau bởi vì khi trả lời người khách, cậu bé đã dùng ba câu rút gọn khiến người khách hiểu sai ý nghĩa:

- + “Mất rồi” (ý cậu bé: Tờ giấy mất rồi; người khách hiểu: “Bố cậu bé mất”).
- + “Thưa...tối hôm qua” (ý cậu bé: Tờ giấy mất tối hôm qua; người khách hiểu: “Bố cậu bé mất tối hôm qua”).

Soạn bài Rút gọn câu - Ngữ văn lớp 7

+ “Cháy ạ” (ý cậu bé: tờ giấy mất vì cháy; người khách hiểu: “Bố cậu bé mất vì cháy”).

- Qua câu chuyện này, cần rút ra một bài học: phải cẩn thận khi dùng câu rút gọn vì dùng không đúng có thể gây hiểu lầm.

Câu 4. Đọc truyện cười (trang 18, SGK Ngữ văn 7 tập 2). Cho biết chi tiết nào trong truyện có tác dụng gây cười và phê phán.

Trả lời:

* Chi tiết có tác dụng gây cười và phê phán là những câu trả lời của anh chàng tham ăn tục uống.

- **Đây** -> đáng lẽ phải là: Tôi là người ở đây.

- **Mỗi** -> đáng lẽ phải là: Nhà tôi chỉ có một con.

- **Tiệt** -> đáng lẽ phải là: Cha mẹ tôi đều đã qua đời.

=> Anh ta rút gọn một cách quá đáng nhằm mục đích trả lời thật nhanh, không mất thời gian ăn uống của mình.

* **Ý nghĩa:** Phê phán thói tham ăn đến mất cả nhân cách, bất lịch sự với người khác, bất hiếu với bố mẹ.